

Redaktion

Bo J A Haglund, redaktör och ansvarig utgivare
Sarah Axelsson, redaktionssekreterare
Jan Halldin, debattredaktör

Socialmedicinsk tidskrifts styrelse/nätverk

Ragnar Westerling ordförande, Karin Gulbrandsson, Preben Berntsen, Anne Hammarström, Stig Larsson, Martin Lindström, Ely Söderberg, Katarina Wilhelmson.

Att påverka sociala determinanter för hälsa

"Att varsebli ett problem är dock något helt annat än att formulera den politik som är nödvändig för att åstadkomma en förändring" hävdas i en artikel som handlar om ökade sociala skillnader i hälsa under de senaste decennierna. Tema redaktören Karin Melinder redovisar hur Marmotkommissionens tillämpning med olika åtgärder ligger väl i linje med de målområden som Sverige har för sina folkhälsomål. Utifrån detta gavs förslag på åtgärder mot en rad determinanter. Generella men anpassade till geografiska förhållanden och prioriterade gruppers behov: städernas utvecklingsområden och glesbygds- och små kommuner, kvinnor och invandrare med arbetaryrken/hög arbetslöshet, ungdomar med låg/ofullständig utbildning och personer med funktionsnedsättning. Praktiska åtgärder har främst Sveriges Kommuner och Landsting, SKL genomfört med utveckling av ett nätverk "Samling för social hållbarhet – minska skillnader i hälsa". Förebilden i detta svenska nätverk är på lokal nivå Malmö kommun. Målet är att utarbeta strategier för att minska skillnader i hälsa i Malmö. I en teoretisk artikel diskuteras relationen mellan begreppen jämlikhet och frihet. Värderingsmässigt har frihet blivit något som alla förordar, medan jämlikhet förlorat i betydelse. Betyder hälsa på lika villkor, just att villkoren skall vara lika eller att utfallet skall vara lika? Den ideologiska utgångspunkten är avgörande för vad som prioriteras. I den nyliberala ideologin är jämlikhet inte relevant vare sig för möjligheter eller utfall. På den internationella arenan har, de av WHO initierade världshälsokonferenserna sedan Sundsvallskonferensen 1991, lyft upp ökad jämlikhet i hälsa och tydliggörande av sociala determinanter som avgörande för en god hälsoutveckling. Det här underströks ytterligare i Bangkokkonferensen 2005. Vid den 7:e världshälsokonferensen i Nairobi 2009 poängterades vikten av att utveckla strategier och aktioner mot ojämlikheten, "Nairobi Call to Action for Closing the Implementation Gap in Health Promotion" (http://www.gesundheitsfoerderung.ch/pdf_doc_xls/e/GFPstaerken/Netzwerke/Nairobi-Call-to-Action-Nov09.pdf). I detta dokument sammanfattas nödvändiga åtgärder och praktiska riktlinjer för hälsofrämjande arbete. Fokus på temanumret ligger på svenska och europeiska erfarenheter, där främst Danmark ses som förebild. Men, liknade aktioner föreligger även i USA där ett nytt nationellt hälsofrämjande program antogs den 16 juni 2011 (<http://www.HealthCare.gov/news/factsheets/prevention06162011a.html>).

Bo J A Haglund

Redaktör och professor emeritus